

TROPISCHE VERRASSING IN EEN ORCHIDEEËNBLOEMPOT *LACTOCOLLYBIA VARIICYSTIS* D.A. REID & EICKER, NIEUW VOOR NEDERLAND

Luciën Rommelaars

Beilerstroom 14, 5032 ER Tilburg, E-mail: l.rommelaars@home.nl

Rommelaars, L. 2014. *Lactocollybia variicystis* D.A. Reid & Eicker: new for The Netherlands. *Coolia* 57(2): 79–82.

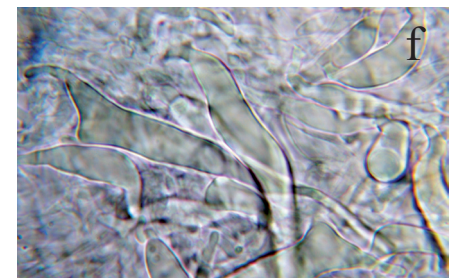
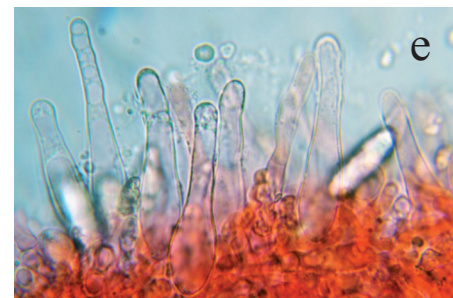
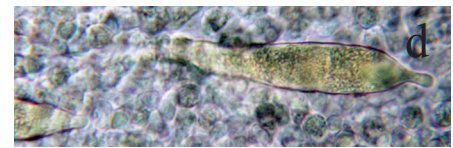
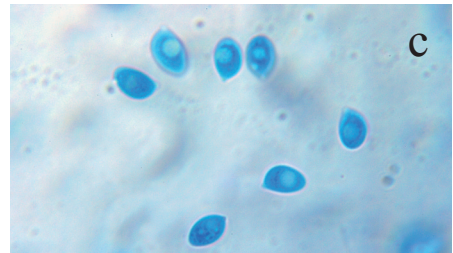
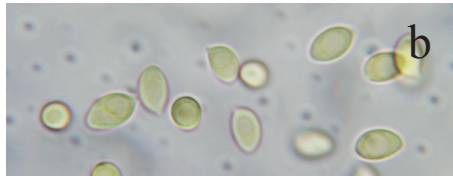
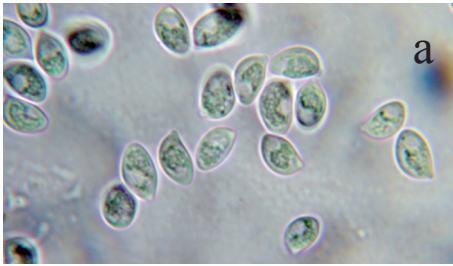
This paper provides a description and illustrations of what appears to be the first record of a *Lactocollybia* for The Netherlands, *L. variicystis*. The species was found in a flower pot on imported coniferous wood chips.

Op 7 juni 2012 ging ik op bezoek bij Jenny van den Hout, lid van de Paddenstoelenwerkgroep van de KNNV- afdeling Tilburg. In een orchideeënbloempot groeide een vreemd paddenstoeltje en via de telefoon had ze gevraagd of ik wilde komen kijken. Het bleken plaatzwammetjes te zijn, die op een substraat van schorsnippers groeiden. Aan de structuur van de schorsdeeltjes kon ik afleiden dat het waarschijnlijk schors van naaldhout betrof. Ik werd eerst in de watten gelegd met een paar kopjes koffie met iets lekkers erbij en daarna begon de fotosessie. Het was een mycena- of collybia-achtig paddenstoeltje met een crème tot licht okergeel gekleurd hoedje dat vrijwel helemaal fijn wit berijpt bleek te zijn. De lamellen waren wit en ook het steeltje was wit en bleek berijpt te zijn. Ik had geen idee wat voor soort dit zou kunnen zijn en was benieuwd of ik er al determinerend uit zou kunnen komen. Microscopisch bleek dit paddenstoeltje heel opvallende

Figuur 1. *Lactocollybia variicystis*.

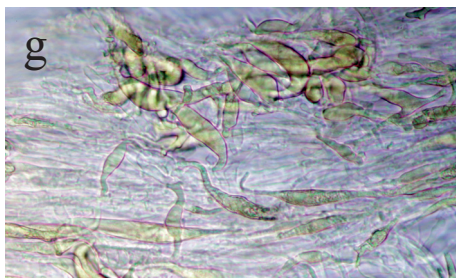

Figuur 2. *L. variicystis*. a) Sporen in water. b) Sporen in Melzer's. c) Sporen in katoenblauw. d) Pleurocystide in KOH. e) Cheilocystiden in Kongorood. f) Hoedhuid met pileocystiden. g) caulocystiden.

kenmerken te hebben. De hoed was bedekt met talrijke grote pileocystiden die vaak een gelige inhoud hadden. Op de lamelsnede waren zowel hyaliene als gepigmenteerde cheilocystiden aanwezig en de pleurocystiden hadden allemaal een lichtgelige inhoud. Ook op de steel vond ik groepjes hyaliene caulocystiden met daartussen talrijke cystiden met wederom een lichtgelige inhoud. Nadat determinatiepogingen met 'Moser' en Funga Nordica op niets uitliepen, bleek het werk van Horak wel uitkomst te bieden. Dit werk leidde tamelijk eenvoudig naar het genus *Lactocollybia*, waarvan slechts één soort genoemd werd: *Lactocollybia variicystis*. Het materiaal dat ik had, zou wel eens tot deze soort kunnen behoren. Vertegenwoordigers van dit genus worden hoofdzakelijk in de tropen en subtropen aangetroffen. Ook in Zuid-Europa is al sporadisch een *Lactocollybia* gevonden. Vreemd dat zo'n tropische verrassing dan zomaar in een bloempot in Nederland gevonden wordt. Ik vroeg Jenny na te gaan bij de bloemist waar de schorssnippers vandaan kwamen. Het bleek dat de schorssnippers van subtropische afkomst waren. Ze kwamen uit Zuid-Frankrijk en waren inderdaad afkomstig van naaldhout.

Vervolgens probeer je literatuur te verzamelen. Mycobank geeft voor *Lactocollybia* 19 taxa aan. Van drie soorten geeft Mycobank ook korte beschrijvingen. Deze soorten vielen alle drie af. Via Cyberliber

Beschrijving: *Lactocollybia variicystis* D.A. Reid & Eicker

Habitus: collybioïd tot mycenoïd.

Hoed: Jong half bolvormig, licht oranjebruinig gekleurd en bedekt met een witte berijping. Ouder wordt de hoed convex en is iets lichter gekleurd: lichtgelig, crèmegelig tot licht okergelig. De hoedrand kan oranjeachtig gekleurd zijn; waarschijnlijk is dit een droogteverschijnsel. De hoed kan naar de rand ook wat lichter gekleurd zijn. In vochtige omstandigheden krijgt de hoedrand dezelfde kleur als de rest van de hoed. Ook ouder blijft de hoed vrijwel geheel wit berijpt, vooral het hoedcentrum is dicht berijpt. Hoedrand is doorschijnend gestreept. De doorsnede van de hoed bedraagt tot 14 mm.

Lamellen: Eerst zijn de lamellen wit, ouder meer crèmewit tot gelig wit gekleurd. De lamellen zijn bochtig smal aangehecht tot bijna vrij, met 1 – 3 tussenplaatjes.

Steel: Jong wit, later meer crèmewit tot witgeel; helemaal wit berijpt. Steelbasis iets bulboos en vaak met wat myceliumvilt bedekt, lengte tot 20 mm, doorsnede tot 1,2 mm.

Sporee: wit. Chemie: Vlees en lamellen reageren niet op ammoniak of kaliloog.

Basidiën: 4-sporig; lijken soms een wat 'korrelige' inhoud te hebben. De basidiën reageren negatief op een jodiumoplossing (J–) en op kaliloog (KOH–). Ze meten $25\text{--}30 \times 7 \mu\text{m}$.

Sporen: (7,5) 8,5–9,5 (11) $\times$ (4,5) 5–5,5 (6) μm . Q ca. 1,6.; ovaal tot ellipsoïd van vorm, hyalien. In water lijken de sporen een amorfe inhoud te hebben, maar in een jodiumoplossing of katoenblauw verandert de inhoud grotendeels in druppels. De sporen reageren negatief op een jodiumoplossing of kaliloog, maar blijken wel cyanofiel te zijn (ze worden blauw in katoenblauw).

Cheilocystiden: $37\text{--}70 \times 7\text{--}12 \mu\text{m}$. Twee soorten cheilocystiden komen voor op de lamelsnede: hyaliene (kleurloze) of licht gepigmenteerde cystiden. Ze zijn lageniform, smal utriform of spoelvormig. Soms hebben de hyaliene cystiden geleachtige incrustaties aan de top.

Pleurocystiden: $30\text{--}90 \times 9\text{--}13 \mu\text{m}$; met gelige inhoud; cilindrisch, clavaat of enigszins spoelvormig met vaak een mucronate tot rostrate top, d.w.z. met een korter of langer vingervormig uitsteeksel; meestal wat forser dan de cheilocystiden.

Hoedhuid: een cutis van hyphenachtige cellen tot $250 \times 15 \mu\text{m}$. De pileocystiden hebben een gelige inhoud. Ze kunnen allerlei vormen hebben, vaak met korte uitstulpingen of korte vertakkingen, en kunnen $> 100 \mu\text{m}$ lang zijn; de doorsnede bedraagt 2,5–10 μm .

Caulocystiden: twee soorten op de steel: min of meer cilindrische, hyaline cystiden, vaak in groepjes bijeen, en verspreide cystiden met gelige inhoud. Deze laatste zijn vaak onregelmatig van vorm met soms enkele uitstulpingen of vertakkingen. De top kan mucronaat tot rostraat zijn. De lengte kan $> 100 \mu\text{m}$ zijn.

Figuur 3. *L. variicystis*.

Figuur 4. *L. variicystis*.

kon ik een artikel over *Lactocollybia* in Zuid-Afrika bemachtigen. Hierin worden vier in Zuid-Afrika voorkomende soorten beschreven en uitgesleuteld. Op grond van dit werk zou *Lactocollybia variicystis* heel goed kunnen passen bij mijn collectie. Eveneens kon ik via Cyberliber van drie andere soorten beschrijvingen vinden. Ook deze soorten konden het niet zijn. Maar dan blijft er wel een aantal taxa over waarvan je helemaal niets te weten bent gekomen. Daarbij gooiden foto's op een internetsite roet in het eten. Wat op die site getoond werd als *Lactocollybia variicystis*,

leek niet erg op de paddenstoeltjes die ik gefotografeerd had. Ook al staan er vaak foute determinaties op het internet en ook al had ik toch heel gevarieerde cystiden gezien, *Lactocollybia variicystis* was voor mij nog niet 100% zeker.

Begin juni 2013 kreeg ik wederom een telefoontje van Jenny van den Hout. Het vreemde paddenstoeltje was opnieuw tevoorschijn gekomen. Natuurlijk had ik belangstelling voor dit nieuwe materiaal en het werd dan ook zorgvuldig bewaard in de koeling. Op 15 juni had ik de leiding over een NMV-voorjaarsexcursie en ik had het geluk dat ik dit verse materiaal ter beoordeling aan Nico Dam kon meegeven. Ook Nico ontdekte de afwijkende afbeeldingen op het internet, maar kon uiteindelijk alleen maar bevestigen dat dit materiaal echt tot *Lactocollybia variicystis* behoorde.

Foto's van de hand van de auteur.

Literatuur

- Cortez, V.G. & Sulzbacher, M.A. 2009: *Lactocollybia epia* (Basidiomycota): Nova ocorrência para o Rio Grande do Sul. Brazilian Journal of Biosciences 7 (1): 9–13.
- Horak, E. 2005. Röhrlinge und Blätterpilze in Europa. 6^e auflage, Elsevier, München.
- Putzke, J. 2007: *Lactocollybia aurantiaca* Singer (Tricholomataceae, Basidiomycota): First record from Brazil. Sitientibus Serie Ciencias Biológicas 7 (2): 161–162.
- Reid, D.A. & Eicker, A. 1998: South African Fungi 6. The Genus *Lactocollybia* (Basidiomycota) in South Africa. Mycotaxon 46: 153–163.
- Singer, R. et al. 1990: El genero *Lactocollybia* en Espana. Bull. Soc. Catalana Micol. 13: 67–72.
- Singer, R. 1948: Diagnoses Fungorum Novorum Agaricalium. Sydowia 2 (1–6): 32–33.

Cyberliber: <http://www.cybertruffle.org.uk/cyberliber/index.htm>: Internetsite waar talrijke tijdschriften met hun artikelen in te zien zijn.

Mycobank: <http://www.mycobank.org/Biolomics.aspx?> Table: Internetsite met o.a. de 19 taxa *Lactocollybia* en korte beschrijvingen van 3 soorten.

